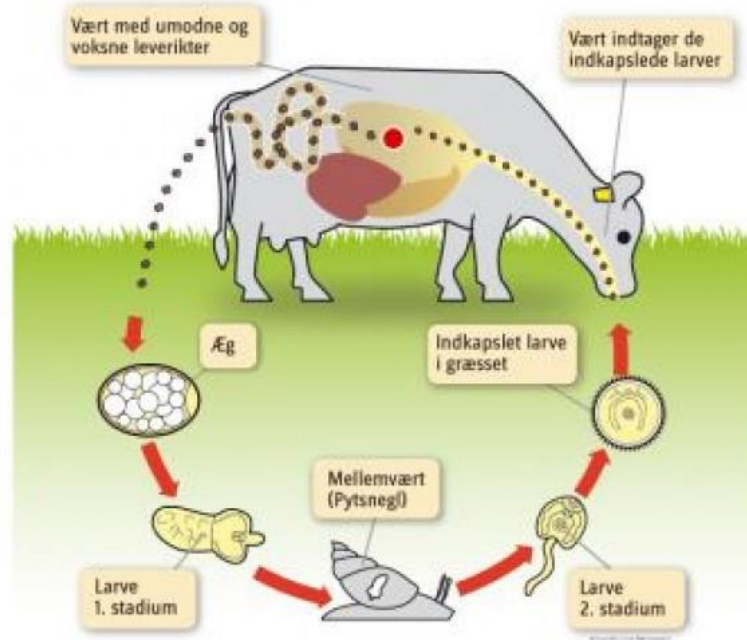
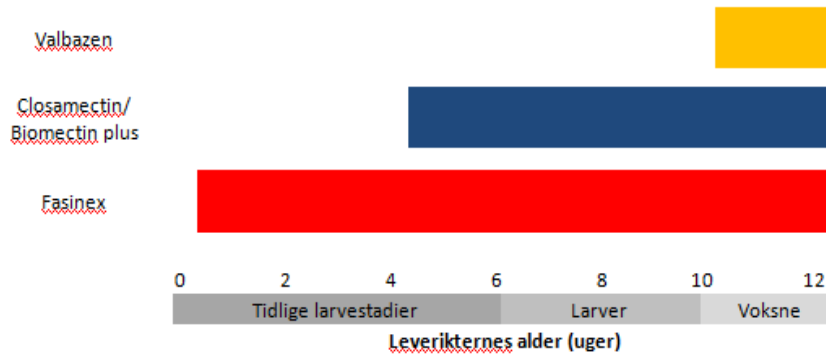

Leverikter cyklus

FÅR

Det samme gælder for kreaturer. Ovennævnte viser hvilke stadier produkterne tager.

Leverikter – et stigende problem – muligheder for behandling og kontrol

Af kvægfagdyrlæge Helle Slot, Dyrlægegruppen Thy A/S

Leverikter har en kompliceret cyklus for at formere sig. Det er vigtigt at forstå denne, for at kunne kontrollere leverikternes fremmarch. For at en leverikte kan etablere sig i leveren skal leverikte-æggene blive til L1 larver. Herefter skal de optages af en pytsnegl, som er en mellemvært. En pytsnegl lever i stillestående vand og kan ikke vandre mere end 1 meter fra vandet. Efter at have været forbi pytsneglen kvitteres larven og bliver til L2 larve. Denne indkapsles i græsset/vandet og kan forblive her i relativ lang tid indtil et kreatur kommer forbi og æder den. I kreaturet tager det 7 uger for L2 larven at modnes og blive voksen leverikte (L3 larve til L5 larve). Herefter er den i stand til at kvittere æg.

Forebyggelse:

1. Æggene skal kvitteres fra kreaturer, så et af de vigtige elementer i forebyggelsen er **at sørge for at dyrene er uden leverikter, når de sendes på græs**. Derfor anbefales normalt, at dyr som har været på græs i risikozoner behandles midt om vinteren for at få slået alle leverikter ihjel. Sendes rene dyr på marken, vil dyrene kun kunne optage overvintrede larver og det er fåtal som kan klare dette.
2. **Områder med stillestående vand afhegnes og dyrene tilbydes i stedet vand fra vandværk**. Langt den hyppigste årsag til at dyrene bliver inficerede med leverikter er, at de drikker vand, hvor de indkapslede larver ligger. Fra dyrene kommer ud, kvitterer æg og de når gennem pytsneglen og bliver til indkapslede leveriktelarver går der små 2 måneder. Derfor anbefales at man særlig i juli og august måned sørger for at kreaturerne ikke har adgang områder med stillestående vand.

Behandlingsmuligheder for leverikter er komplicerede:

1. **Closamectin pour on**: Et produkt som gives på ryggen af dyrene. Produktet tager kun nogen af leveriktestadierne og dyrene skal derfor have været inde i minimum 7 uger før de fjerner alle leverikter i dyret. Closamectin tager kun larvestadierne L4 og L5 samt voksne. Closamectin må kun gives til kreaturer, som ikke skal levere mælk til konsum eller senest, når kvier er halvdrægtige, hvis de skal levere mælk til konsum. Effektiviteten på umodne larver er på ca. 95%. Det kan derfor være en fordel at give behandling 2 gange i løbet af en vinter. Slagtefrist er 28 dage.
2. **Valbazen 100 mg/ml**: Et produkt som skal gives i munden. Valbazen virker kun mod voksne stadier. Den kan derfor først gives 12 uger efter indbinding. Også denne behandling anbefales det at gentage behandlingen, da mange leverikter er længere end 12 uger om at udvikle sig. Behandlingen kan gives til alle – også lakterende. Der er en tilbageholdelsesperiode på 4 døgn på mælk og på 30 døgn på slagtning.
3. **Bimectin plus**: Et produkt som injiceres. Det tager kun voksne stadier og skal derfor ligesom Valbazen tidligst gives 12 uger efter indbinding. Produktet skal gives minimum 60 dage før dyret skal levere mælk. Slagtefristen er 65 døgn.
4. **Fasinex**: Et produkt som skal gives i munden. Det er ikke markedsført i Danmark, så man skal derfor søge dispensation til at bruge det. Langt de fleste får tilladelsen hertil. Fasinex tager alle larve-stadier og alle voksne stadier og derfor det bedste middel at bruge. Det kan anvendes også om sommeren for at mindske leverikte-belastningen i hårdt ramte områder. Fasinex skal gives minimum 60 dage før mælk skal leveres til mejeriet og mælken skal tillige tilbageholdes 1,5 dag efter kælvning. Produktet er velegnet til økologer, da tilbageholdelsesfristen for mælk er 3 døgn efter kælvning. Hvilken behandlingsmulighed som er egnet for din besætning, må du snakke med din dyrlæge om.